

Zobacz zmiany

rpo.podkarpackie.pl

Biuletyn informacyjny Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

3(4)/2016
egzemplarz bezpłatny
ISSN 2450-3649

PO PIERWSZE, EDUKACJA

Dobry zawód – lepsza przyszłość • Mikroprzedsiębiorczość

w numerze

4

AKTUALNOŚCI

Wakacje z RPO WP • Bruksela zdobyta • Polska Wschodnia na piątkę

6

ROZMOWA NUMERU – Od przedszkola do rynku pracy

Rozmowa z Maciejem Karasińskim, wicedyrektorem ds. EFS, WUP w Rzeszowie

8

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY – Po pierwsze, edukacja

Znaczna część środków z EFS przeznaczona jest na edukację

10

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY – Mikroprzedsiębiorczość na wielką skalę

Kilka tysięcy osób otrzyma dotacje lub pożyczki na rozpoczęcie własnego biznesu

12

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY – By rodzic mógł wrócić do pracy

Rozmowa z Danielem Rzucidło, kierownikiem Wydziału Aktywizacji Zawodowej EFS, WUP w Rzeszowie

13

INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA – Jednakowe szanse dla wszystkich

Regionalny program wspiera cały system edukacji

14

DOBRE PRAKTYKI – Dobry zawód – lepsza przyszłość

Szkolnictwo zawodowe powoli zmienia swoje oblicze

16

VADEMECUM B+R – Jak ochronić wynalazek?

Skuteczna ochrona pomaga w komercjalizacji, uzyskaniu przewagi konkurencyjnej i przynosi wymierne korzyści ekonomiczne

18

PROMOCJA – Projekty B+R

Ciekawa promocja może korzystnie wpłynąć na komercjalizację efektów pracy

19

SKORZYSTAJ Z SERWISU INTERNETOWEGO / ROZRYWKA

Witryna rpo.podkarpackie.pl to prawdziwa skarbnica wiedzy, pytań i odpowiedzi

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym
al. Ł. Ciepłińskiego 4, 35-010 Rzeszów
tel. +48 17 747 67 05
faks +48 17 747 67 39
e-mail: drp@podkarpackie.pl, info.rpo@podkarpackie.pl
www.rpo.podkarpackie.pl
www.facebook.com/rpowp2020

Realizacja:

Smartlink Sp. z o.o.
ul. Zjazd 2/4, 60-653 Poznań
tel. +48 61 849 90 40
e-mail: biuro@smartlink.pl
www.smartlink.pl

Redakcja i koordynacja: Iwona Gutowska

Korekta: Agata Rokita

Projekt i skład: Maciej Pachowicz

Współpraca: Joanna Skrzypek (UMWP)

Fotografie na okładce: Robin Holm

STAWIAMY NA EDUKACJĘ

Fot. archiwum UMWP w Rzeszowie

Zdjęcie: Władysław Ortyl,
Marszałek Województwa
Podkarpackiego

Jedna czwarta środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 pochodzi z Europejskiego Funduszu Społecznego. W obszarze rynku pracy, integracji społecznej oraz edukacji i kompetencji w regionie funkcję instytucji pośredniczącej pełni Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Ponadto realizuje on działania krajowego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), które stanowią istotne dopełnienie wsparcia udzielanego z RPO. WUP zarządza kwotą ok. 700 mln zł. Wdrażana w regionie pomoc z POWER-a koncentruje się na osobach młodych (do 29. roku życia), które nie są aktywne zawodowo, nie uczą się ani nie korzystają z żadnych szkoleń i kursów (jest to tzw. grupa NEET – od ang. *not in employment, education or training*). Pierwsze projekty dotyczące aktywizacji osób młodych zostały już uruchomione. Zainteresowanych zachęcam do skontaktowania się ze swoim powiatowym urzędem pracy (jeśli są zarejestrowani jako osoby bezrobotne) lub z WUP w Rzeszowie.

Najlepszą inwestycją i lekiem przeciw bezrobociu jest edukacja. W RPO WP za ten obszar odpowiadają działania wpisane do IX osi priorytetowej *Jakość edukacji i kompetencji w regionie*. Konkursy w ramach niektórych działań już ruszyły. Wsparte projekty dotyczą rozbudowy infrastruktury, wyposażenia przedszkoli oraz szkół w odpowiednie pomoce dydaktyczne, zapewnienia większej dostępności oferty edukacyjnej, poprawy jakości kształcenia, uruchomienia programów stypendialnych czy doskonalenia zawodowego pracowników oświaty.

Powszechny dostęp do wychowania przedszkolnego z jednej strony wyrównuje szanse edukacyjne, a z drugiej – stwarza rodzicom, zwłaszcza młodym mamom, możliwość powrotu do aktywności zawodowej. Wojewódzki Urząd Pracy przyznał dofinansowanie na utworzenie ponad 1100 dodatkowych miejsc w przedszkolach. Łącznie dzięki Programowi Regionalnemu ma ich powstać 10,3 tys. Ponad 2 tys. dzieci zostanie objętych programem zajęć dodatkowych. Dla młodych rodziców duże wsparcie stanowią też wdrażane projekty opieki nad najmłodszymi dziećmi (do lat 3).

Z kolei realizacja projektów dotyczących poprawy jakości kształcenia zawodowego pozwoli na dostosowanie metod i warunków prowadzenia zajęć do wymagań współczesnej gospodarki. Uczniowie zyskają możliwość zdobywania doświadczenia poprzez praktyki lub staże u pracodawców. Te działania świetnie się sprawdziły już w poprzednich latach. Szansę zyskali nie tylko uczniowie, ale także nauczyciele zawodu i instruktorzy praktycznej nauki zawodu. Mogą oni skorzystać ze studiów podyplomowych, programów walidacji i certyfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji, zdobywać uprawnienia egzaminatorów i instruktorów nauki zawodu.

W tym wydaniu biuletynu publikujemy również przydatne informacje dla osób, które mają odpowiednie predyspozycje do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Chętni mogą skorzystać z doradztwa i szkoleń umożliwiających uzyskanie umiejętności niezbędnych do prowadzenia własnej firmy. Ponadto mogą liczyć na wsparcie finansowe w formie dotacji lub pożyczek. Europejski Fundusz Społeczny to bardziej wędka niż ryba. Dlatego najlepiej oddać ludziom inicjatywę w ich własne ręce.

Zapraszam do lektury!

Władysław Ortyl, Marszałek Województwa Podkarpackiego

Biuletyn w wersji mobilnej dostępny jest pod adresami:
rpo.podkarpckie.pl oraz **http://online.smartlink.pl/zobacz-zmiany-03-2016**

Można go również obejrzeć, skanując zamieszczony obok kod.

Wakacje z RPO WP

Setki rozmów o funduszach, dziesiątki rozdanych folderów, materiałów i gadżetów promujących Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 – to bilans letnich spotkań, podczas których można się było przekonać, jak dzięki Funduszom Europejskim zmienił się nasz region.

Zdjęcie: II Podkarpackie Pokazy Lotnicze

Zdjęcie: Festiwal Kultur i Kresowego Jadła

Pod „skrzydłami” Funduszy Europejskich

Podczas II Podkarpackich Pokazów Lotniczych, które odbyły się w czerwcu na terenach Ośrodka Kształcenia Lotniczego Politechniki Rzeszowskiej w Jasionce, można było podziwiać samoloty zakupione ze środków unijnych. Nie zabrakło beneficjentów RPO WP, a także innych programów operacyjnych, w tym krajowych, którzy na specjalnie przygotowanych stoiskach promocyjnych dzielili się doświadczeniami związanymi z wykorzystywaniem środków unijnych. Wśród nich byli m.in.: Muzeum Historyczne w Sanoku, Muzeum Dobranocek, Centrum Wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem. Szczegółowych informacji o dostępnych w Polsce funduszach udzielali przedstawiciele: Polskiej Agencji Rozwoju Przemysłu, Ministerstwa Rozwoju, Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego oraz innych instytucji.

Mapa dotacji w alejce

Najlepszym przykładem dobrze zainwestowanych środków unijnych na działalność związaną z pielęgnowaniem tradycji, kultury i edukacji jest Kresowa Osada w Baszni Dolnej koło Lubaczowa. Dzięki RPO WP 2007-2013 cieszy się ona dużym zainteresowaniem turystów z kraju i zagranicy. To również miejsce organizacji jednej z największych imprez kulturalno-kulinarnych w regionie

– Festiwalu Kultur i Kresowego Jadła. Uczestnicy, oprócz znakomych doznań kulinarnych, mogli liczyć na gry i zabawy związane z funduszami w ramach akcji „Skarby Unii”. Beneficjenci RPO WP 2007-2013 opowiadali, jak dotacje pomogły im w propagowaniu tradycji kulturalnej i kulinarnej. Na specjalnej wystawie pokazano też projekty zrealizowane na terenie powiatu lubaczowskiego. Setki osób wzięły udział w questingu o tematyce unijnej. Podczas zabawy odpowiadano na pytania związane z inwestycjami unijnymi w gminie Lubaczów.

Żółty namiot RPO WP

Po raz pierwszy w historii Cieszanów Rock Festiwal odbywał się w towarzystwie RPO WP. „Fundusze Rockujące w Cieszanowie” to nazwa wydarzenia, które tematycznie związane jest z Funduszami Europejskimi. Znakiem rozpoznawczym regionalnego programu był żółty namiot, ustawiony w sercu miasteczka City NGO. Odwiedziły go setki osób, które mogły wziąć udział w zabawach i quizach tematycznie związanych z unijnymi środkami. Oprócz informacji o możliwościach pozyskania funduszy w nowej perspektywie, odwiedzający otrzymywali upominki z unijnym logo. Rajd rowerowy, quest wielokulturowy i występy w ramach „Smaż talent” okazały się festiwalowymi hitami.

Sylwia Tęcza

Zdjęcie: Festiwal Kultur i Kresowego Jadła

Zdjęcie: „Fundusze Rockujące w Cieszanowie”

For: archiwum UMWP (K4)

Bruksela zdobyta

Zachwyceni miastem, pełni wrażeń i inspiracji – tak swój pobyt w Brukseli podsumowują laureaci i uczestnicy konkursu „Fundusze Europejskie – zaprojektuj swoją przyszłość”. Dziesięcioro uczniów i trójka nauczycieli wraz z 50-osobową reprezentacją laureatów innych konkursów unijnych z terenu Podkarpacia przebywali od 19 do 23 czerwca w Brukseli na zaproszenie Tomasza Poręby, posła do Parlamentu Europejskiego. – Młodzi ludzie z Podkarpacia dzięki wiedzy, którą zdobyli w tym przedsięwzięciu, być może będą mogli skutecznie sięgać po fundusze i dzięki nim realizować swoje marzenia, a przez to lepiej rozwijać się zawodowo – mówił Tomasz Poręba. Młodzież zwiedziła m.in. Królewskie Muzeum Sił Zbrojnych i Historii Militarnej, podziwiała zabytkowe budynki i kościoły, spacerując po brukselskim Grand Place. Na trasie wędrówki nie mogło zabraknąć symbolicznego Atomium. Głównym punktem programu była jednak wizyta w Parlamencie Europejskim. Zapraszamy do obejrzenia zdjęć na naszym profilu na Google+.

Zdjęcie: Laureaci i uczestnicy konkursu „Fundusze Europejskie – zaprojektuj swoją przyszłość”

Polska Wschodnia na piątkę

Zdjęcie: Oficjalne otwarcie CWK w Jasionce

„Polska Wschodnia – dziś i jutro” to hasło konferencji, jaka odbyła się 23 czerwca br. w Centrum Wystawienniczo-Kongresowym w Jasionce. Budynek, oficjalnie otwarty tego samego dnia, zbudowano dzięki unijnemu wsparciu. Na realizację tej inwestycji pozyskano fundusze z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (PO RPW) w wysokości 54,5 mln zł. Podczas spotkania poruszano kwestie związane z PO RPW oraz dyskutowano o możliwościach, jakie daje jego następcą – Program Operacyjny Polska Wschodnia. Dyskutowano również o dotychczasowych osiągnięciach regionów wschodnich oraz o wyzwaniach stojących przed nimi w przyszłości. – W latach 2006-2014 w Polsce Wschodniej zaszło wiele pozytywnych zmian. Makroregion odrobił ok. 1/5 dystansu rozwojowego w stosunku do średniej państw członkowskich UE – mówił podczas swojego wystąpienia wiceminister

Adam Hamryszczak. Badania przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Rozwoju potwierdzają, że połowa wzrostu PKB per capita w ostatnich latach we wschodniej części kraju to wynik realizacji programów finansowanych z Funduszy Europejskich. – Lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie to dynamicznie rozwijające się regiony, w których tkwi ogromny potencjał – dodał wiceminister. Jak zaznaczył, Podkarpacie bardzo dobrze wykorzystało szansę, jaką dają unijne środki. Zwrócił uwagę na dzisiejsze atuty województwa, dodatkowo wzmocnione poprzez wykorzystane fundusze UE. Wspomniał m.in. o nowoczesnych uczelniach kształcących specjalistów, rozwiniętym zapleczu naukowo-badawczym, sprawnie działających instytucjach otoczenia biznesu, bliskości rynków zagranicznych Europy Środkowo-Wschodniej oraz specjalnych strefach ekonomicznych.

Zdjęcie: Budynek Centrum Wystawienniczo-Kongresowego w Jasionce

Fot. archiwum UMMP (X3)

Fot. WUP w Rzeszowie

OD PRZEDSZKOLA DO RYNKU PRACY

Zdjęcie: Maciej Karasiński,
wicedyrektor ds. EFS, WUP
w Rzeszowie

Staramy się stworzyć ofertę wspierającą rozwój osobisty, zawodowy i społeczny od początku kariery edukacyjnej, czyli od dostępu do przedszkola, aż po ofertę kształcenia zawodowego, zarówno w systemie szkolnym, jak i w obszarze kształcenia osób dorosłych, która da realne szanse na satysfakcjonującą pracę – mówi Maciej Karasiński, wicedyrektor ds. Europejskiego Funduszu Społecznego WUP w Rzeszowie.

WUP w Rzeszowie przy wsparciu środków unijnych prowadzi wiele działań, by podnieść kompetencje i kwalifikacje zawodowe mieszkańców regionu. Szczególny nacisk kładą Państwo na szeroko rozumianą edukację zarówno dzieci, młodzieży, jak i dorosłych. Dlaczego akurat edukacja jest tak ważna?

Już na początku zaznaczę, że Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla nowego programu regionalnego i odpowiada za realizację trzech z jego osi, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS): *Regionalny rynek pracy, Integracja społeczna, Jakość edukacji i kompetencji w regionie*.

Aby rozwiązywać problemy występujące na rynku pracy, nie możemy leczyć objawów, ale ich przyczyny. A niejednokrotnie mamy do czynienia z tzw. luką kompetencyjną, czyli brakiem u pracowników właściwych kwalifikacji i umiejętności, adekwatnych do potrzeb pracodawców. Prowadzi to do paradoksalnej sytuacji, w której pomimo wciąż występującego bezrobocia trudno znaleźć odpowiedniego pracownika. Odpowiedzią na to

są propozycje szkoleń i innych działań określanych jako miękkie, wpływających na postawy potencjalnych pracowników, ale również pracodawców – konieczność ustawicznego kształcenia się czy umiejętność przystosowywania do zmian. A ponieważ postawy tego typu kształtują się w człowieku już od dziecka, staramy się stworzyć ofertę wspierającą rozwój osobisty, zawodowy i społeczny od początku kariery edukacyjnej, czyli od dostępu do przedszkola, poprzez ciekawe, rozwijające programy edukacyjne na każdym szczeblu edukacji, aż po kształcenie zawodowe, zarówno w systemie szkolnym, jak i w obszarze kształcenia osób dorosłych, która da realne szanse na satysfakcjonującą pracę.

Czy WUP w Rzeszowie ma narzędzia, by wyrównywać szanse edukacyjne już na poziomie edukacji przedszkolnej?

Zapewnienie najmłodszym mieszkańcom naszego województwa na starcie właściwego wychowania i edukacji ma olbrzymie znaczenie. Umożliwia to realizacja projektów w ramach działania

9.1 *Rozwój edukacji przedszkolnej.* Obecnie dzięki jednemu z konkursów w 35 placówkach, już istniejących i tych, które powstaną, utworzonych zostanie ponad 50 nowych oddziałów przedszkolnych. Oznacza to, że aż 1150 dzieci z Podkarpacia znajdzie miejsce w przedszkolach, a ponad 2 tys. najmłodszych zostanie objętych wsparciem w postaci zajęć dodatkowych i wyrównawczych. W bogatej ofercie znalazły się m.in. zajęcia: logopedyczne, z pedagogiem i psychologiem, dla dzieci z orzeczeniem niepełnosprawności, z ADHD czy zespołem Aspergera.

W ostatnich dniach lipca ogłoszona została druga edycja konkursu. Nacisk położyliśmy na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego. Możliwe są działania obejmujące nie tylko adaptację, przystosowanie budynków lub pomieszczeń do potrzeb przedszkolaków, ale także wyposażenie w pomoce dydaktyczne, meble, specjalistyczny sprzęt i narzędzia dostosowane do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci. Co istotne, w ramach limitu środków trwałych można wyposażyć przedszkole w sprzęt TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne), np. komputery czy tablice interaktywne. Będzie także możliwość zamontowania placu zabaw z bezpieczną nawierzchnią i ogrodzeniem czy zmodyfikowania przestrzeni wspierającej rozwój psychoruchowy i poznawczy dzieci.

Rozumiem, że rozbudowa infrastruktury opiekuńczej służy nie tylko najmłodszym, ale także ich rodzicom.

Oczywiście. Rodzice mają pewność, że ich dzieci znajdują się w bezpiecznych i bardzo dobrze wyposażonych placówkach, a ponadto część miejsc przedszkolnych, która powstanie, będzie dostosowana do potrzeb dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. Kompleksową opiekę będzie sprawować profesjonalna kadra, wrażliwa na wszelkie potrzeby podopiecznych, również te specjalistyczne, jak występujące przy wspomnianym już zespole Aspergera i ADHD. Jest też inny aspekt realizacji tych projektów – nowe miejsca przedszkolne to nowe miejsca pracy. Zatrudnienie w nowych placówkach znajdzie około 150 nauczycieli oraz podobna liczba kadry pomocniczej, a także około 100 specjalistów logopedów, psychologów, rehabilitantów.

Przedszkole to wprawdzie ważny, bo pierwszy krok na edukacyjnej drodze, ale potrzebne są kolejne. Obecnie dużo mówi się o renesansie kształcenia zawodowego.

Na te potrzeby odpowiada działanie 9.4 *Poprawa jakości kształcenia zawodowego.* Realizacja projektów pozwoli na dostosowanie form, metod i warunków prowadzenia kształcenia i szkolenia zawodowego do wymagań gospodarki i rynku pracy. Będzie to możliwe poprzez doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz pozostałej kadry. Organizowane są dla nich m.in. kursy kwalifikacyjne lub szkolenia doskonalące w tematyce nauczania zawodu. Istnieje możliwość odbycia praktyk lub staży w instytucjach z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek kształcenia zawodowego, w tym przede wszystkim w firmach bądź u pracodawców z obszaru, gdzie mieści się dana placówka. W ofercie są także studia podyplomowe, programy wspomaganie, walidacji i certyfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych w pracy dydaktycznej, ze szczególnym uwzględnieniem nadawania uprawnień egzaminatora w zawodzie, instruktorom praktycznej nauki zawodu.

Kluczowe jednak jest podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych uczniów i słuchaczy. Mogą oni uczestniczyć w praktykach lub stażach zawodowych, w nowych, innowacyjnych formach kształcenia zawodowego. Możliwe są dodatkowe zajęcia specjalistyczne realizowane we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkół, umożliwiające uzyskanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych, także w języku obcym oraz z zakresu języka obcego branżowego. Młodzi ludzie mogą liczyć na udział w kursach przygotowawczych na studia, organizowanych we współpracy ze szkołami wyższymi, oraz w kursach i szkoleniach przygotowujących do kwalifikacyjnych egzaminów czeladniczych i mistrzowskich, w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej, w tym laboratoryjnych, kołach lub obozach naukowych. Oferujemy im wsparcie w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień, wiedzy i umiejętności zawodowych, zwiększających ich szanse na rynku pracy, szeroko pojęte doradztwo edukacyjno-zawodowe.

Do dyspozycji są również środki na tworzenie w szkołach warunków identycznych do tych istniejących w firmach poprzez m.in. wyposażenie pracowni czy warsztatów szkolnych, wprowadzanie do modułowego systemu kształcenia zawodowego innowacji pedagogicznych, tworzenie lub zakup firm symulacyjnych i wykorzystywanie ich w procesie dydaktycznym, nie mówiąc już o e-learningu.

Istotne znaczenie ma wspieranie współpracy szkół z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym. Tego typu działania to m.in. włączenie pracodawców lub przedsiębiorców w system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz kwalifikacje mistrza i czeladnika, tworzenie klas patronackich w szkołach, dostosowywanie oferty edukacyjnej w szkołach i w formach pozaszkolnych do potrzeb rynku pracy. Rozwijana będzie także współpraca szkół i placówek z instytucjami rynku pracy w zakresie ułatwiania przejścia uczniów z etapu edukacji do aktywnego udziału w rynku pracy, wdrożenie wypracowanego w ramach POWER modelu współpracy pracodawców funkcjonujących w SSE ze szkołami i placówkami prowadzącymi kształcenie zawodowe.

A co z kształceniem ogólnym? Jak podnieść jego poziom?

Właśnie trwa ocena wniosków w ramach działania 9.2 *Poprawa jakości kształcenia ogólnego.* Wsparcie kierujemy do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz placówek oświatowych z Podkarpacia, realizujących kształcenie ogólne, zasadniczych szkół zawodowych w zakresie prowadzonego przez nie nauczania oraz nauczycieli, uczniów i wychowanków tych szkół i placówek. Ideą było, aby wsparcie zostało udzielone wyłącznie szkołom, które osiągnęły najniższe wyniki edukacyjne.

Do konkursu można zgłosić cztery typy projektów: kształcenie ukierunkowane na podniesienie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy; tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu; zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijania kompetencji informatycznych i jako ostatni – realizacja kompleksowych programów wspomagających szkołę w procesie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w pracy z uczniem młodszym.

Realizacja takich projektów poprawi jakość kształcenia ogólnego. Na konkurs wpłynęło 70 wniosków na ponad 76 mln zł. Każdy wniosek zakłada wsparcie dla kilku szkół, tym samym łącznie jest ich 556.

Rozmawiał Waldemar Wierzyński

Zdjęcie: Dzieci w przedszkolu podczas zajęć plastycznych

PO PIERWSZE, EDUKACJA

Unia Europejska stawia na innowacyjną gospodarkę, a tej nie da się zbudować bez odpowiednio wykształconych kadr. Dlatego w nowej perspektywie finansowej duża część środków z Europejskiego Funduszu Społecznego przeznaczona jest na szeroko rozumianą edukację. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego (RPO WP) przewidziano wiele takich działań w ramach IX osi priorytetowej *Jakość edukacji i kompetencji w regionie*. Konkursy na niektóre z nich już ruszyły.

Dzięki wykorzystaniu funduszy unijnych zostaną uruchomione różnorodne działania wspierające rozwój edukacji. Będą się one koncentrować na rozbudowie infrastruktury, wyposażeniu przedszkoli i szkół w odpowiednie pomoce dydaktyczne, ale także zapewnieniu większej dostępności do oferty edukacyjnej, poprawie jakości kształcenia, uruchomieniu programów stypendialnych czy doskonaleniu zawodowym pracowników oświaty. RPO WP pomoże sfinansować zarówno inwestycje twarde, dotyczące zaplecza infrastrukturalnego niezbędnego do realizacji procesu kształcenia, jak również projekty miękkie, czyli zmieniające postawy i nawyki edukacyjne dzieci, młodzieży, ale także dorosłych. W efekcie, w ciągu kilku lat wzrosną kompetencje i kwalifikacje zawodowe mieszkańców regionu. Bo dobra edukacja otwiera wiele drzwi, zwłaszcza na rynku pracy.

Przedszkola na dobry start

W dzisiejszej innowacyjnej gospodarce na sukces zawodowy pracuje się od najmłodszych lat. Nawet na etapie wychowania przedszkolnego dzieci mogą wiele zyskać lub stracić. Powszechny dostęp do przedszkoli wyrównuje szanse edukacyjne, a rozpoczę-

cie edukacji w tak wczesnym wieku przynosi efekty na kolejnych etapach kształcenia. Przedszkole wyposaża dzieci nie tylko w umiejętności konieczne do podjęcia nauki na poziomie szkoły, ale rozwija także kompetencje społeczne – uczy współdziałania w większej grupie, organizacji pracy, sygnalizowania własnych potrzeb i dostrzegania potrzeb innych ludzi. Z tych względów dostępność i jakość edukacji przedszkolnej trzeba traktować jako istotny czynnik i równocześnie wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego.

W RPO WP wsparcie dla przedszkoli kierowane jest w ramach działania 9.1 *Rozwój edukacji przedszkolnej*. Głównym jego celem jest zwiększenie liczby miejsc wychowania przedszkolnego w województwie podkarpackim. Dofinansowanie można otrzymać zarówno na dostosowanie budynków do potrzeb przedszkolaków, jak i na wyposażenie pomieszczeń w niezbędne pomoce dydaktyczne, meble, specjalistyczny sprzęt, w tym komputery i tablice interaktywne. Na tym jednak nie koniec – rozwój edukacji przedszkolnej wymaga nie tylko nowej infrastruktury, ale także poszerzenia samej oferty edukacyjnej o dodatkowe zajęcia czy doskonalenia zawodowego nauczycieli wychowania przedszkolnego. Działanie 9.1 pozwala więc realizować szereg różnorodnych projektów.

TYPY PROJEKTÓW w ramach działania

9.1 Rozwój edukacji przedszkolnej

tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego	adaptacja budynków i pomieszczeń (prace remontowo-wykończeniowe)
	wyposażenie pomieszczeń przedszkolnych
	montaż placu zabaw
poszerzenie oferty edukacyjnej ośrodków wychowania przedszkolnego	zajęcia specjalistyczne, np. logopedyczne, terapeutyczne, psychologiczne
	gimnastyka korekcyjna
	zajęcia rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne
doskonalenie zawodowe nauczycieli wychowania przedszkolnego	wspieranie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli
	współpraca ze specjalistycznymi ośrodkami dydaktycznymi
	kursy i szkolenia doskonalące
wydłużenie godzin pracy ośrodków wychowania przedszkolnego	

Instytucją, która odpowiada za rozdysponowanie środków na wsparcie edukacji przedszkolnej w ramach RPO WP, jest Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Do tej pory WUP ogłosił dwa konkursy – w pierwszym z nich lista projektów zakwalifikowanych do dofinansowania została już ogłoszona, w drugim nabór trwa do końca września br.

Pierwszy konkurs w ramach działania 9.1 w liczbach:

- 35 placówek wychowania przedszkolnego dostało dofinansowanie
- powstanie **ponad 50** nowych oddziałów przedszkolnych
- **1 100** podkarpackich dzieci znajdzie miejsce w przedszkolach
- ponad **2000** dzieci zostanie objętych programem zajęć dodatkowych

Wsparcie dla kształcenia zawodowego

Ważnym obszarem wsparcia w ramach IX osi priorytetowej RPO WP jest szkolnictwo zawodowe. Zmiany na rynku pracy spowodowały, że dziś przeżywa ono prawdziwy renesans. Zawodówka przestała już być gorszym wyborem, a stała się atrakcyjnym miejscem dla młodych ludzi do kontynuowania nauki. Daje to, czego nie mogą zapewnić szkoły ogólnokształcące, tj. konkretne kwalifikacje i umiejętności. Dzięki temu absolwenci zawodówek szybko znajdują zatrudnienie, zwłaszcza jeśli ich kwalifikacje odpowiadają na potrzeby przedsiębiorców. Właśnie temu – dopasowaniu oferty kształcenia zawodowego do oczekiwań podkarpackiego rynku pracy – służą projekty realizowane w ramach działania 9.4 *Poprawa jakości kształcenia zawodowego*.

Wsparcie dotyczy różnych obszarów kształcenia zawodowego, poczynając od poprawy warunków technicznych (np. wyposażenie pracowni i warsztatów szkolnych), poprzez doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli oraz instruk-

torów, a kończąc na współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Szkolnictwo zawodowe musi nieustannie modernizować swoją bazę infrastrukturalną, ale także programy nauczania, ponieważ zmieniają się technologie i potrzeby rynku pracy. Dlatego RPO WP stawia na współpracę szkół zawodowych z pracodawcami. Staże i praktyki w zakładach pracy są obecnie konieczne do właściwego przygotowania uczniów do wykonywania przyszłego zawodu. Poszerzenie kształcenia zawodowego o rozbudowane programy staży i praktyk tworzy system edukacji dualnej, która daje wielorakie korzyści – uczniowie nabywają praktyczną, a nie tylko teoretyczną wiedzę, szkoły w procesie kształcenia mogą korzystać z zaplecza technologicznego firm, a pracodawcom podczas praktyk łatwiej wyłowić najzdolniejszych uczniów i pozyskać dobrze przygotowanych absolwentów.

Pierwszy nabór wniosków dla działania 9.4 został już rozstrzygnięty, ale do końca tego roku zostanie ogłoszony nowy konkurs. Podkarpackie szkoły dostaną aż 20 mln zł na wzbogacenie swojej oferty edukacyjnej, dostosowanie jej do potrzeb regionalnej gospodarki i podniesienie kwalifikacji własnych kadr (nauczycieli oraz instruktorów zawodu).

Nauka przez całe życie

Dynamika zmian w współczesnym świecie powoduje, że doskonalenie zawodowe, podnoszenie własnych kompetencji, zmiana kwalifikacji przestaje być kwestią jedynie chęci, a staje się koniecznością. Wzrost kwalifikacji osób dorosłych bardzo często odbywa się poza formalnym systemem edukacji. Nie chodzi więc o powrót do szkoły, lecz podjęcie nauki w formule dostosowanej do potrzeb pracownika. Podnoszenie kwalifikacji i uzupełnianie kompetencji przydatnych na rynku pracy może się odbywać w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych, kursów umiejętności zawodowych czy innych szkoleń, umożliwiających pozyskanie nowej lub uzupełnienie dotychczasowej wiedzy zawodowej. Właśnie na takie projekty można pozyskać dofinansowanie z działania 9.5 *Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w formach pozaszkolnych* RPO WP. WUP w Rzeszowie, który odpowiada za realizację tego działania, liczy, że mieszkańcy Podkarpacia – zwłaszcza pracownicy o niskich kwalifikacjach zawodowych i osoby w wieku co najmniej 50 lat – uzyskają różne i poszukiwane na rynku pracy kwalifikacje, np. spawalnicze, budowlane, elektryczne itp.

W ramach konkursu w działaniu 9.5 nie są dofinansowywane kursy prowadzące do uzyskania kwalifikacji ogólnych, w tym kursy prawa jazdy kat. B. Wsparcie nie obejmuje również kursów z kwalifikacji językowych i kwalifikacji z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych, ponieważ są one realizowane w ramach działania 9.3 *Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w obszarze TIK i języków obcych*.

Realizowany w ramach działania 9.5 projekt musi obejmować wsparciem co najmniej 150 osób i przynajmniej 50% z nich powinno otrzymać konkretne, potwierdzone stosownymi uprawnieniami lub certyfikatami, kwalifikacje zawodowe. WUP w Rzeszowie zakłada, że w efekcie do 2018 r. na podkarpackim rynku pracy pojawi się kilka tysięcy dobrze wykształconych pracowników.

Waldemar Wierzyński

NATINA.

Zdjęcie: Iwona Madera-Luczka

Fot: Robin Holm

MIKROPRZEDSIĘBIORCZOŚĆ NA WIELKĄ SKALĘ

Każdy początkujący przedsiębiorca powinien wierzyć w sukces. Łatwiej go osiągnąć, korzystając ze środków unijnych. W województwie podkarpackim z Europejskiego Funduszu Społecznego kilka tysięcy osób otrzyma dotacje lub pożyczki na rozpoczęcie własnego biznesu.

Województwo podkarpackie od kilku lat dynamicznie się zmienia – z regionu typowo rolniczego przekształca się w nowoczesny ośrodek innowacji i przedsiębiorczości. Nasze przedsiębiorstwa znajdują się w krajowej czołówce pod względem nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jedną firmę (w 2015 r. było to ponad 49 tys. zł – drugi wynik w kraju) i uzyskują coraz większe przychody (w 2015 r. średni wzrost przychodów w przeliczeniu na przedsiębiorstwo wyniósł 85,8 tys. zł – to najlepszy wynik w kraju). Atutami regionu są rozbudowane zaplecze produkcyjne, rozwinięta infrastruktura transportowo-logistyczna (autostrada A4, port lotniczy Rzeszów Jasionka), dobrze ukształtowany sektor nauki i przedsiębiorczość. Tę ostatnią wspierają projekty realizowane w ramach RPO WP.

Uwolnić przedsiębiorczość

Własna firma to dla jednych marzenie i sposób na samorealizację, dla innych konieczność i często jedyna szansa na zatrudnienie. Niezależnie od motywacji wszyscy chętni do rozpoczęcia działalności gospodarczej potrzebują wsparcia. Sam pomysł nie wystarczy, żeby zaistnieć na rynku i pozyskać klientów. Potrzebne są pieniądze

na dobry start, przyda się też kilka rad i wskazówek, choćby jak przygotować profesjonalny biznesplan i załatwić niezbędne formalności. Taką wszechstronną pomoc mieszkańcy Podkarpacia otrzymują dzięki funduszom europejskim. W RPO WP przewidziano wiele działań, których celem jest uwolnienie indywidualnej przedsiębiorczości. Szczególnie ważne jest działanie 7.3 *Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości skierowane do osób, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy: długotrwale bezrobotnych, biernych zawodowo, rolników, kobiet, niepełnosprawnych*. Wiele z nich posiada unikalne umiejętności i ukryte talenty, które – przy odpowiednim wsparciu – mogą stać się podstawą do założenia firmy. Tym, co je powstrzymuje, jest brak wiary we własne siły, wiedzy na temat prowadzenia biznesu i środków na rozpoczęcie działalności. Dzięki RPO WP każdą z tych przeszkód mieszkańcy Podkarpacia mogą pokonać.

Dotacje i pożyczki

Pomoc finansowa jest udzielana w postaci bezzwrotnych dotacji, a w dalszej perspektywie również w formie instrumentów zwrotnych, np. pożyczek przyznawanych na preferencyjnych wa-

RODZAJE UDZIELANEJ POMOCY FINANSOWEJ W RAMACH DZIAŁANIA 7.3

dotacja bezzwrotna	preferencyjna pożyczka	pomoc pomostowa
<ul style="list-style-type: none"> max. 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia działalność gospodarcza musi być prowadzona przez okres co najmniej 12 miesięcy 	<ul style="list-style-type: none"> w momencie rekrutacji do projektu, w którym udzielane są pożyczki, potencjalny uczestnik nie może mieć zarejestrowanej działalności gospodarczej na etapie podpisania umowy taka działalność może być już zarejestrowana 	<ul style="list-style-type: none"> pomoc finansowa wypłacana miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia kwota wsparcia pomostowego przeznaczona na bieżące wydatki związane z działalnością gospodarczą (np. ZUS, podatek oraz opłaty administracyjne związane z prowadzoną działalnością) przyznane wsparcie pomostowe nie może być źródłem finansowania wydatków, na które została przyznana bezzwrotna dotacja

runkach. Dodatkową, uzupełniającą formą pomocy finansowej jest tzw. wsparcie pomostowe na bieżące wydatki.

Prowadzenie własnej firmy to duże wyzwanie i odpowiedzialność. Żeby mu sprostać, trzeba poznać tajniki marketingu i promocji, budowania przewagi konkurencyjnej, odpowiedniego zarządzania kosztami itp. Dlatego w projektach finansowanych z RPO WP ważną rolę odgrywają szkolenia i usługi doradcze. Każdy z podmiotów realizujących projekty z działania 7.3 musi zapewnić uczestnikom dostęp do profesjonalnej wiedzy biznesowej, ekspertów i doradztwa.

Pomysły na biznes z życia wzięte

Pierwsze 32 projekty w ramach działania 7.3, zakwalifikowane do dofinansowania pod koniec ubiegłego roku, są już realizowane. W rezultacie na gospodarczej mapie województwa tylko w wyniku tego jednego konkursu pojawi się ponad 2,5 tys. nowych mikroprzedsiębiorstw, a łączna kwota wsparcia, jaką otrzymają początkujący przedsiębiorcy, wynosi 130 mln zł.

Wśród tych, którzy spełnili marzenia o własnym biznesie, jest pan Rafał Uciński – z zawodu mechanik-operator skrawarek do metalu, z zamiłowania stolarz i rzeźbiarz. Od najmłodszych lat strugał w drewnie. Najpierw robił niewielkie figurki i abstrakcyjne rzeźby, które rozdawał rodzinie oraz znajomym, potem przyszedł czas na większe formy – stoliki i stoły. Teraz dzięki unijnej dotacji jest stolarzem z prawdziwego zdarzenia, a jego hobby stało się pracą, która daje mu satysfakcję i zarobek.

Smykałkę do pracy w drewnie i kilka starych maszyn stolarskich pan Rafał Uciński odziedziczył po ojcu. To dobry początek, ale na założenie własnej firmy zawsze brakowało pieniędzy, nieco odwagi i wiedzy, od czego zacząć. Unijną dotację w wysokości 22 tys. zł przeznaczył na kupno heblarki, zestawu wiertarek, szlifierki, ukośnicy, klejów i farb do drewna oraz opalarki. Dzięki tej ostatniej jego stoły mogą wyglądać, jakby powstały sto lat temu. Na szkoleniach dowiedział się, jak założyć firmę, i zdobył podstawową wiedzę o kosztach prowadzenia działalności gospodarczej. To dodało mu odwagi, by zaryzykować. Zamówienia zdobywa głównie przez internet i marketing szeptany, bo o firmie pana Rafała robi się coraz głośniejsze.

Na każdym stole, zwłaszcza podczas świątecznych obiadów czy uroczystych kolacji, przyda się oryginalny obrus i serwetki. Wyroby tekstylne to specjalność pani Iwony Madery-Luczki. Podobnie jak pan Rafał, również otrzymała dotację (22 tys. zł) na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Unijne wsparcie wykorzystała na wyposażenie swojej małej manufaktury. Najwięcej miejsca zajmuje olbrzymi stół krojczy o powierzchni ok. 5 m², nieopodal stoi stębnówka, czyli przemysłowa maszyna do szycia, a nieco dalej hafciarka. To niezbędne narzędzia w tej pracy. Pani Iwona chce za-

jąc się produkcją unikatowej pościeli, zasłon i woreczków do przechowywania pieczywa – bez syntetycznych domieszek, w oparciu o naturalny, czysty len. Taki materiał nie uczula, ma właściwości higroskopijne (dobrze odprowadza wilgoć), jest przyjemny w dotyku, dlatego pani Iwona liczy na to, że jej tekstylia przebiją się na rynku. W branży tekstylnej czuje się jak ryba w wodzie, pewnie dlatego, że kontynuuje włókiennicze tradycje rodziny. Jej babcia i mama pracowały w szwalni. Pani Iwona zrobiła krok dalej – pracuje pod własnym szyldem i szyje to, co sama zaprojektuje.

Ciąg dalszy nastąpi

Ruszyć z własnym biznesem mogą także inni. Do końca 2016 r. odbędą się dwa kolejne nabory w ramach działania 7.3 *Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości*. Pierwszy z nich będzie związany z realizacją zadań w ramach tzw. instrumentów terytorialnych. Oznacza to, że ostatecznymi odbiorcami wsparcia zostaną mieszkańcy konkretnych powiatów: jasielskiego, strzyżowskiego, brzozowskiego, przemyskiego ziemskiego, leskiego, bieszczadzkiego, niżańskiego, lubaczowskiego, kolbuszowskiego, leżajskiego, przeworskiego. Założony budżet na ten konkurs wynosi 22 mln zł. Osoby planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej dostaną bezzwrotne dotacje i wsparcie doradczo-szkoleniowe. Drugi nabór dotyczy zwrotnych instrumentów – preferencyjnych pożyczek na założenie i rozwinięcie firmy. Przewidziana alokacja to 22,9 mln zł. Pośrednik finansowy, który będzie udzielał pożyczek, zostanie wybrany w trybie zamówień publicznych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Dzięki temu wsparciu mikroprzedsiębiorczość na Podkarpaciu może się rozwinąć na większą skalę.

Waldemar Wierzyński

Zdjęcie: Rafał Uciński

Fot. Robin Holm

BY RODZIC MÓGŁ WRÓCIĆ DO PRACY

Poprawa funkcjonowania systemu usług związanych z opieką nad dziećmi do lat 3 powinna wpłynąć na zwiększenie możliwości godzenia relacji praca – życie prywatne, a tym samym przyczynić się do wzrostu zatrudnienia młodych rodziców – mówi Daniel Rzucidło, kierownik Wydziału Aktywizacji Zawodowej EFS WUP w Rzeszowie.

Sytuacja rodziców i opiekunów małych dzieci na rynku pracy jest stosunkowo trudna. Często powrót do aktywności zawodowej nie jest możliwy ze względu na niewielką liczbę miejsc w żłobkach czy klubach malucha. Jakie, w tym kontekście, były założenia naboru w ramach działania 7.4 Rozwój opieki żłobkowej w regionie?

Dofinansowanie można było przeznaczyć na utworzenie nowych żłobków (w tym przyzakładowych) i klubów dziecięcych, a także stworzenie dodatkowych miejsc w już istniejących placówkach. W tym drugim przypadku efektem będzie dostosowanie oferty do rzeczywistych potrzeb. W większych miastach, gdzie istnieje potencjał ludnościowy i infrastruktura, wsparcie prawdopodobnie ukierunkowane będzie na żłobki. Natomiast w mniejszych miejscowościach i wsiach zostanie zapewniona opieka w klubach dziecięcych lub przez dziennych opiekunów. Wnioskodawcy mogli starać się o dofinansowanie na bieżącą działalność, w tym pokrycie kosztów zatrudnienia personelu opiekuńczego, wyposażenia sal czy wyżywienia dzieci. Pozwoli to zminimalizować wydatki związane z pobytem dziecka w placówce, jakie ponosi rodzic. Zwiększenie liczby miejsc opieki dla dzieci do lat 3 ma umożliwić rodzicom bądź opiekunom poszukiwanie zatrudnienia lub powrót do pracy po urlopach macierzyńskich i rodzicielskich.

Kto mógł startować w tym konkursie i jakie warunki trzeba było spełnić?

O dofinansowanie mogły się ubiegać wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy to osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów). Głównym warunkiem, jakie musiał spełnić wnioskodawca, było przeprowadzenie analizy sytuacji demograficznej. Musiało z niej wynikać, że liczba nowo utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 odpowiada na rzeczywiste zapotrzebowanie. Przewidziano też dwa kryteria premiujące. Opracowując dokumentację konkursową, pod uwagę wzięto dane z 2014 r. (nie były wówczas znane z 2015 r.) i na ich podstawie stwierdzono, iż najtrudniejsza sytuacja – brak jakichkolwiek miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – panuje w powiatach: bieszczadzkim, leskim, przemyskim i strzyżowskim. Podjęto zatem decyzję, aby za realizację projektu na tych właśnie obszarach można było uzyskać premię w wysokości 25 punktów. Dodatkowe 5 punktów

Zdjęcie: dziecko w żłobku

Fot. Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

mógł uzyskać projekt, w którym co najmniej 25% uczestników stanowili bezrobotni rodzice bądź opiekunowie dzieci do lat 3.

Bezpośrednią grupą docelową w tym konkursie nie są dzieci, a właśnie rodzice i opiekunowie. Na czym dokładnie polegał wymóg ich aktywizacji zawodowej?

Zgodnie z regulaminem konkursu celem projektu powinno być zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób mających utrudniony dostęp do rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3. Nie zaplanowano natomiast możliwości realizacji działań *stricte* związanych z aktywizacją zawodową rodziców (typu staże zawodowe czy szkolenia ponoszące kwalifikacje i kompetencje). Tym samym przyjęto założenie, że aktywizacja zawodowa osób objętych wsparciem polegać będzie przede wszystkim na umożliwieniu im zmiany statusu na rynku pracy poprzez zarejestrowanie się osób biernych zawodowo jako osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy lub podjęcie zatrudnienia przez osoby bezrobotne.

Jakich długofalowych efektów można się spodziewać po zakończeniu realizacji projektów?

Poprawa funkcjonowania systemu usług związanych z opieką nad dziećmi do lat 3 powinna wpłynąć na zwiększenie możliwości godzenia relacji praca – życie prywatne, a tym samym przyczynić się do wzrostu zatrudnienia młodych rodziców, umożliwiając im niejednokrotnie pierwsze wejście na rynek pracy. Stworzenie odpowiednich warunków rozwoju zawodowego przyniesie realne korzyści zarówno rodzicom, przedsiębiorcom, jak i całemu społeczeństwu.

Rozmawiała Monika Wierzyńska

JEDNAKOWE SZANSE DLA WSZYSTKICH

RPO WP na lata 2014-2020 będzie wspierać cały system edukacji – począwszy od edukacji przedszkolnej, poprzez szkolnictwo zawodowe i ogólnokształcące, po państwowe wyższe szkoły zawodowe. Zarząd województwa podkarpackiego postawił na działania, których celem jest poprawa jakości kształcenia i niwelowanie różnic w ofercie placówek oświatowych.

W ramach RPO WP poprawa infrastruktury edukacyjnej finansowana jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Samorząd województwa wyznaczył trzy cele i tak też podzielił środki w ramach działania 6.4 *Infrastruktura edukacyjna*. – Pierwszy z nich dotyczy zwiększenia dostępności edukacji przedszkolnej, drugi to lepsze warunki kształcenia zawodowego i ustawicznego, a trzeci związany jest z poprawą warunków edukacji ogólnokształcącej, wspierającej rozwój kluczowych umiejętności – wyjaśnia Halina Sikora, kierownik oddziału wyboru projektów w zakresie spójności przestrzennej i społecznej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego. W naborze prowadzonym od 28 grudnia 2015 r. do 12 stycznia 2016 r. pieniądze przeznaczone były na rozbudowę i modernizację budynków oraz wyposażenie pracowni. Nowe przedszkola, szkoły czy boiska mogły powstać tylko wtedy, gdy wynikało to z analizy potrzeb i nie było możliwości zaadaptowania istniejących obiektów. Maksymalna kwota dofinansowania jednego projektu w nauczaniu przedszkolnym i szkołach ogólnokształcących to 1 mln zł, a w kształceniu zawodowym – 3 mln zł.

Świat malucha

Z danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie wynika, że na tysiąc dzieci w wieku 3-6 lat w 2014 r. opieką przedszkolną objętych było 790. Najtrudniej o miejsce w przedszkolu jest zwłaszcza na obszarach wiejskich i w mniejszych miastach. W RPO WP na edukację przedszkolną w ramach poddziałania 6.4.1 *Przedszkola* przeznaczono ponad 23 mln zł. Podstawowym kryterium oceny projektów była analiza potrzeb i sytuacji demograficznej – im mniej miejsc przedszkolnych znajdowało się na terenie danej gminy, tym więcej punktów otrzymał wniosek. Drugim istotnym wymogiem była liczba nowo utworzonych miejsc (im więcej ich powstanie, tym większa punktacja). Wnioskodawcy zabiegali o dotacje na wyposażenie przedszkoli oraz placów zabaw. Większość wniosków dotyczyła też rozbudowy lub przebudowy istniejących placówek. Łącznie dofinansowanie otrzyma 31 projektodawców. Na liście rezerwowej pozostało jeszcze 12 projektów.

Kształcenie zawodowe

Celem poddziałania 6.4.2 *Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ* jest poprawa jakości kształcenia zawodowego i mocniejsze powiązanie szkół z sektorem gospodarki. Dlatego w ogłoszonym konkursie premiowany był udział przedsiębiorców w przygotowaniu programów nauczania albo oferowane przez firmy staże i praktyki dla nauczycieli lub uczniów. Planowane

inwestycje mają też lepiej przygotowywać szkoły do kształcenia w kierunkach zgodnych z oczekiwaniami i potrzebami pracodawców, a poprzez praktyczną naukę w warunkach zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy wyposażyć młodzież w niezbędne umiejętności. – Chodzi o to, by młodzież mogła nauczyć się obsługi specjalistycznych maszyn wykorzystywanych w zakładach pracy. Dzięki temu będzie przygotowana do podjęcia pracy od razu po ukończeniu szkoły – tłumaczy Halina Sikora. Na ten cel zarezerwowano prawie 60 mln zł. Wnioskodawcy złożyli 19 projektów. Pozytywną weryfikację przeszło 17 na łączną kwotę dofinansowania ok. 41 mln zł.

Dla państwowych wyższych szkół zawodowych w regionalnym programie zarezerwowano 15 mln euro. W ich przypadku projekty realizowane będą w trybie pozakonkursowym. Każda z pięciu placówek działających w województwie może starać się o dofinansowanie budowy lub przebudowy istniejącej infrastruktury dydaktycznej, służącej uruchomieniu nowych kierunków kształcenia. Dotację można też przeznaczyć na poprawę oferty dydaktycznej związanej z inteligentnymi specjalizacjami lub wynikającej ze strategii rozwoju regionalnego i odpowiadającej zidentyfikowanym potrzebom rynku pracy. Warunkiem koniecznym jest jednak uzyskanie przez samorząd województwa pozytywnej opinii Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybranej inwestycji.

Kształcenie ogólne

Priorytetem poddziałania 6.4.3 *Szkolnictwo ogólne* jest wyposażenie lub wyposażenie pracowni w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w nowoczesny sprzęt ICT (technologie informacyjno-komunikacyjne) i materiały dydaktyczne. Na ten cel zarezerwowano ok. 25 mln zł, tymczasem wnioskowana kwota dofinansowania wyniosła ok. 67 mln zł. Wobec tak dużych oczekiwań zwiększona została alokacja na ten konkurs. W sumie dofinansowanie otrzyma 79 projektów. Prawie wszystkie obejmują wyposażenie w sprzęt multimedialny i informatyczny (komputery i laptopy). Część wniosków dotyczyła także modernizacji lub budowy nowych sal gimnastycznych, boisk czy innych przyszkolnych obiektów sportowych.

Barbara Kozłowska

Foto: Robin Holm

DOBRY ZAWÓD – LEPSZA PRZYSZŁOŚĆ

Zdjęcie: Uczniowie z Zespołu Szkół Technicznych w Rzeszowie z nauczycielem

Przedsiębiorcy stawiają na doświadczenie. Tymczasem absolwent technikum nie zawsze może się nim pochwalić. Jedynym wyjściem jest praktyczna nauka zawodu dostosowana do wymagań współczesnych firm.

Zespół Szkół Technicznych (ZST) w Rzeszowie jest przykładem nowoczesnego ośrodka edukacyjnego, który stawia na jakość kształcenia. Szkoła od lat korzysta z programów edukacyjnych, takich jak Erasmus+, dzięki czemu uczniowie co roku wyjeżdżają na zagraniczne praktyki. Młodzież może zdobyć zawód technika informatyka, elektronika, mechanika i organizacji reklamy, a od roku szkolnego 2017/18 również technika teleinformatyka.

W poprzedniej perspektywie finansowej ZST zrealizował dwa projekty finansowane z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). W pierwszym „Zawód operatora obrabiarek sterowanych numerycznie szansą zatrudnienia w zakładach Doliny Lotniczej” wzięło udział 40 uczniów. Blok zajęć teoretycznych obejmował podstawy m.in. rysunku technicznego, pomiarów warsztatowych i modelowania przestrzennego oraz programowania obrabiarek sterowanych numerycznie CNC. Uczniowie skorzystali też z kursu języka angielskiego – zawodowego i odbyli praktyki w firmie zewnętrznej. – Najcenniejsza była możliwość zdobycia doświadczenia w rzeczywistym środowisku produkcyjnym w przedsiębiorstwie. Wszyscy uczniowie, którzy skorzystali z praktyk, dostali pracę, byli wręcz rozchwytywani – mówi Edyta Niemiec, dyrektor ZST.

Drugi projekt „Tworzę kompletną wizualizację firmy – dodatkowe zajęcia z grafiki komputerowej dla młodzieży” przeznaczony był dla 42 uczniów klas informatycznych. Zajęcia obejmowały m.in. prace na platformie e-learningowej oraz szkolenie w dziedzinie grafiki i animacji 3D. Uczniowie przygotowywali grafiki na potrzeby serwisów internetowych w ZETO-Rzeszów Sp. z o.o., jednej z największych firm komputerowych w regionie, która ma w szkole swoją klasę patronacką.

Dyrektor Edyta Niemiec podkreśla, że najcenniejsza dla rozwoju ZST jest właśnie współpraca z przedsiębiorcami działającymi na lokalnym rynku pracy. Dlatego szkoła uczestniczy w projekcie CEKSO II. Jego celem jest dostosowanie oraz zmiana programu w szkołach średnich tak, by spełniały potrzeby nowoczesnego rynku pracy. Nad prawidłową realizacją projektu czuwa Fundacja Wspierania Edukacji przy Stowarzyszeniu Dolina Lotnicza. Wybrani nauczyciele oraz pracownicy Pratt&Whitney (dawne WSK) wspólnie przeanalizowali program nauczania w zawodzie technika mechanika po to, by dostosować go do wymogów firmy. Uczniowie zapoznają się z metodami organizacji produkcji, a także nowoczesnymi materiałami stosowanymi w lotnictwie (kompozyty). Uczą

się również metod wytwarzania części do samolotów. Wprowadzone zmiany w programie nauczania pozwolą na odpowiednie przygotowanie uczniów do pracy zawodowej w zakładach Doliny Lotniczej oraz przyczynią się do osiągnięcia lepszych wyników na egzaminach z kwalifikacji zawodowych. Zmiany te realizowane są w klasach od II do IV. – Naszym głównym celem jest kształcenie młodzieży zgodnie z potrzebami regionalnego rynku pracy. Dotychczasowe doświadczenia i współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami zaowocowały zmianami w programie nauczania oraz praktykami w naturalnym środowisku pracy – podkreśla dyrektor.

Jednym z elementów programu CEKSO II jest też podnoszenie kompetencji kadry, dlatego w tym roku dwóch nauczycieli ukończyło studia podyplomowe „Zintegrowane kształcenie kadr dla przemysłu lotniczego”. Wiosną szkoła podpisała umowę o współpracę z firmą FIBRAIN, producentem i dostawcą rozwiązań dla branży teleinformatycznej, w tym telekomunikacji światłowodowej. Zakres umowy obejmuje staże i praktyki w zakładzie oraz szkolenia dla nauczycieli. Szkoła zabiega, by firma objęła patronatem wybrane klasy, a najzdolniejszym uczniom przyznawała stypendia.

Szkoła przygotowuje się również do realizacji projektu „Poprawa jakości i warunków kształcenia zawodowego w Zespole Szkół Technicznych w Rzeszowie”, finansowanego z RPO WP 2014-2020. Projekt jest dwuetapowy. W planach jest przebudowa i modernizacja budynku dawnych warsztatów pod potrzeby nowoczesnych pracowni. Kształcić się tam będą uczniowie w zawodzie elektronika i mechanika. Na piętrze powstanie też nowoczesna aula na 120 osób, w pełni dostępna dla osób niepełnosprawnych. Drugi etap zakłada zakup ponad 1100 urządzeń, m.in. obrabiarek sterowanych numerycznie, maszyny pomiarowej czy maszyny wytrzymałościowej. Szkoła zyska też 8 symulatorów do nauki oprogramowania. Będą to wersje laboratoryjne urządzeń stosowanych w firmach Doliny Lotniczej, wyposażone w oprogramowanie wykorzystywane w zakładach pracy. Wartość projektu to ponad 3,27 mln zł. Efektem przebudowy oraz stworzenia nowych, świetnie wyposażonych pracowni ma być poprawa warunków do prowadzenia zajęć i stworzenie możliwości nauki zawodu w specjalnościach, na które jest zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy. – Kształcenie praktyczne musi nadążać za zmianami w przemyśle. Uczniowie muszą mieć dostęp do takich urządzeń, technologii i oprogramowania, z jakimi zetkną się w lokalnych firmach – wyjaśnia dyrektor Edyta Niemiec.

Kuźnie kadr dla przemysłu

Naturalną ścieżką kontynuacji nauki dla absolwentów szkół technicznych są państwowe wyższe szkoły zawodowe. Przykładem jest PWSZ w Krośnie, która dzięki unijnej dotacji utworzyła cztery laboratoria badawcze. Kanclerz Franciszek Tereszkiwicz wyjaśnia, że pozwoliło to na wdrożenie praktycznego profilu kształcenia, który wymaga realizacji połowy zajęć w formie laboratoryjnej, oraz znacząco podniosło jakość nauczania. Szkoła specjalizuje się w kształceniu rolników, ekspertów produkcji rolniczej, pracowników administracji rolnej i doradców rolniczych. Dla studentów kierunków „Produkcja i bezpieczeństwo żywności”, „Rolnictwo” oraz „Towaroznawstwo” stworzono Laboratorium Oceny Jakości Surowców i Produktów Roślinnych. Studenci pod nadzorem nauczyciela wykonują analizy surowca roślinnego pod kątem składników chemicznych, zafałszowań, obecności zanieczyszczeń chemicznych i mikrotoksyn. Nowoczesny sprzęt i urządzenia pozwalają na prowadzenie innowacyjnych badań

Zdjęcie: Studentka wykorzystuje metodę mikroskopową do badań

Zdjęcie: Laboratorium Oceny Jakości Surowców i Produktów Roślinnych

Fot. Robin Holm

naukowych, a także na przygotowywanie praktycznych prac inżynierskich. Zakupiony sprzęt laboratoryjny umożliwia też wykrywanie fałszowania żywności.

Z kolei w Laboratorium Towaroznawstwa Przemysłowego studenci badają właściwości mechaniczne i termiczne tworzyw sztucznych, metali, stopów, szkła i drewna. Za pomocą metod mikroskopowych oceniają ich wady i strukturę. – Sprzęt, który posiadamy w laboratorium, jest taki sam jak w renomowanych laboratoriach i firmach produkcyjnych. Studenci wykonują tu nowatorskie prace dyplomowe, których wyniki są interesujące i dają praktyczny obraz jakości towarów. Nasi studenci oceniali m.in. jakość mikrobiologiczną powietrza w Szpitalu Wojewódzkim w Krośnie – mówi dr Izabela Betlej, kierownik Zakładu Towaroznawstwa.

Uczelnia chce nadal wzmacniać praktyczny profil kształcenia, dlatego będzie się ubiegać o dotacje z RPO WP na utworzenie trzech kolejnych laboratoriów i doposażenie dwóch istniejących. Nowe projekty to Zespół Laboratoriów Budownictwa, Górnictwa i Inżynierii Środowiska, Zespół Laboratoriów Produkcji i Bezpieczeństwa Żywności oraz Zielarstwa, a także Zespół Laboratoriów Informatyki Stosowanej. W październiku tego roku uczelnia uruchomi dwa nowe kierunki – międzynarodową komunikację językową oraz zielarstwo. Kanclerz Franciszek Tereszkiwicz podkreśla, że nabór w ostatnim roku wzrósł o 10%, liczy więc na to, że nowe kierunki przyczynią się do dalszego wzrostu liczby studiujących tu młodych ludzi.

Barbara Kozłowska

Zdjęcie: Znak Copyright

Fot. Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

JAK OCHRONIĆ WYNAŁAZEK?

Przystępując do projektu naukowo-badawczego, warto zgłębić wiedzę na temat ochrony wyników przyszłych prac, by w porę podjąć konkretne działania prawne. Oto najważniejsze pytania i odpowiedzi, które pomogą poznać podstawy tej trudnej dziedziny.

Jaka jest różnica między wynalazkiem i innowacją?

Wynalazek jest nowym rozwiązaniem określonego problemu, mającym wyłącznie charakter techniczny. Może dotyczyć opracowania nowego urządzenia, produktu, metody, procesu lub stanowić istotne unowocześnienie już istniejących rozwiązań. Natomiast innowacją może być przekształcenie wynalazku w produkt bądź proces nadający się do wprowadzenia do praktyki, czyli najczęściej rynkowej komercjalizacji. Produkt złożony (np. telefon komórkowy, samolot) może zawierać wiele rozwiązań technicznych chronionych patentami.

W jaki sposób mogę ochronić wynalazek, aby uzyskać wyłączne prawo do jego wytwarzania czy używania?

Patent jest prawem wyłącznym udzielanym na wynalazek (bez względu na dziedzinę techniki), który jest nowy, posiada poziom wynalazczy i nadaje się do przemysłowego stosowania (art. 24 ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej). A więc patent przyznaje jego właścicielowi wyłączne prawo do wytwarzania, używania, oferowania do sprzedaży czy importu produktu lub procesu opartego na wynalazku. W ten sposób zakazuje się takich działań innym podmiotom bez uprzedniej zgody właściciela patentu.

Czym wynalazek różni się od wzoru użytkowego?

Wzorem użytkowym jest nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci (art. 94 ustawy Prawo własności przemysłowej). Na wzory użytkowe udzielane są prawa ochronne. Inaczej niż w przypadku zgłoszenia wynalazku, warunki do udzielenia ochrony z reguły nie zawierają wymogu „poziomu wynalazczego” rozwiązania.

Dlaczego warto chronić wynalazki i wzory użytkowe?

Skuteczna ochrona pomaga w komercjalizacji, uzyskaniu przewagi konkurencyjnej i przynosi wymierne korzyści ekonomiczne. W dalszym etapie może także przyczynić się do powstawania kolejnych rozwiązań innowacyjnych.

Czy taka ochrona się opłaca?

Istnieje wiele możliwości wykorzystywania wynalazków czy wzorów użytkowych, które wcześniej zostały objęte ochroną. Może to nastąpić w drodze udzielenia licencji, za którą mamy prawo zażądać odpowiedniej opłaty. Uzyskane patenty niewątpliwie

podnoszą wartość firmy, jej wiarygodność oraz pozycję przetargową, stanowiąc ogromny atut np. przy wchodzeniu na giełdę, tworzeniu konsorcjów czy przejściach innych firm.

Kto jest uprawniony do udzielania patentów i ochrony wzorów użytkowych?

Zgłoszenia wynalazku w celu uzyskania patentu bądź zgłoszenia wzoru użytkowego dokonuje się w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Czy uzyskany w Polsce patent lub ochrona na wzór użytkowy chronią nas na całym świecie?

Niestety nie. Uzyskanie patentu zapewnia ochronę wynalazku jedynie w państwie, w którym patent ten został udzielony. Warto więc zadbać o jego ochronę poza granicami kraju, gdyż bez tego każdy podmiot będzie mógł z wynalazku swobodnie korzystać, a także produkować i wprowadzać do obrotu towary wyprodukowane według patentu. Możemy to zrobić w każdym interesującym nas krajowym urzędzie patentowym indywidualnie. Jednak jest to sposób czasochłonny i kosztowny, gdyż wymaga prowadzenia odrębnych postępowań przed urzędami krajowymi. Łatwiejsze jest ubieganie się o patent w wielu państwach w regionalnych urzędach patentowych, które udzielają takiej ochrony na terytorium państw członkowskich tego porozumienia. Są to:

- Europejska Organizacja Patentowa (EPO)
- Afrykańska Organizacja Własności Intelektualnej (OAPI)
- Afrykańska Regionalna Organizacja Własności Intelektualnej (ARIPO)
- Euroazjatycka Organizacja Patentowa (EAPO).

Z kolei wzory użytkowe są chronione tylko w niektórych państwach. Aktualnie o ochronę wzoru użytkowego można się ubiegać w ok. 80 państwach, a także w urzędach regionalnych OAPI oraz ARIPO. W niektórych z tych państw zakres ochrony jest ograniczony tylko do pewnego obszaru techniki. W Polsce chroniony wzór użytkowy może dotyczyć wyłącznie przedmiotu materialnego o trwałej postaci, określonego poprzez cechy techniczne przedmiotu, przejawiające się w kształcie i/lub konstrukcji przedmiotu, jako całości, bądź funkcjonalnym zestawieniu elementów niepołączonych ze sobą konstrukcyjnie. W innych państwach może się to różnić.

Rozumiem, że stosowne opłaty pobierane są dopiero po uzyskaniu patentu.

Uiszczenie opłaty jest niezbędnym warunkiem wszczęcia postępowania przed Urzędem Patentowym RP. Zanim zdecydujemy się na wszczęcie procedury ochronnej, warto zapoznać się z informacjami i bazami danych dostępnymi w internecie. Ułatwi to podjęcie ostatecznej decyzji o wszczęciu postępowania przed Urzędem Patentowym. Pomocnym narzędziem jest polska wersja systemu wyszukiwania Espacenet, która umożliwia znalezienie: danych bibliograficznych, opisów polskich wynalazków oraz wzorów użytkowych i patentów europejskich ważnych na terytorium Polski. Baza stanowi dobry punkt wyjścia do prowadzenia poszukiwań w regionalnej i światowej dokumentacji patentowej.

Czy ochrona patentowa jest bezterminowa?

Nie, patent udzielany jest na okres nie dłuższy niż 20 lat, licząc od dnia dokonania zgłoszenia, pod warunkiem, że wszelkie opłaty związane z udzieleniem i utrzymaniem ochrony wynalazku zostały wniesione w terminie. Zgłaszający zobowiązany jest do publicznego ujawnienia istoty wynalazku w jego opisie, który stanowi część dokumentacji zgłoszeniowej. Maksymalny okres ochrony wzoru użytkowego jest na ogół krótszy – w Polsce jest to maksymalnie 10 lat. Informacje o zgłoszeniu patentowym lub ochronnym oraz o udzielonych patentach bądź prawach ochronnych podawane są przez urzędy patentowe na świecie w oficjalnych publikacjach. W Polsce są to: *Biuletyn Urzędu Patentowego* (ogłoszenia o zgłoszonych wynalazkach i wzorach użytkowych) oraz *Wiadomości Urzędu Patentowego* (informacje o udzielonych patentach i prawach ochronnych).

Jako mały przedsiębiorca nie dysponuję ekspertami od spraw ochrony własności przemysłowej. Do kogo mogę zwrócić się o pomoc?

W postępowaniu przed Urzędem Patentowym pełnomocnikiem może być tylko rzecznik patentowy. Skorzystanie z usług tej instytucji nie jest jednak obowiązkowe. Taki obowiązek dotyczy tylko podmiotów zagranicznych. Warto wiedzieć, że licencjonowani rzecznicy dysponują dużą wiedzą i doświadczeniem, zatem skorzystanie z ich usług może pomóc w podjęciu decyzji o wszczęciu procedury ochronnej, a także o jej skutecznym przeprowadzeniu. Lista kancelarii polskich rzeczników patentowych jest dostępna na stronie internetowej Polskiej Izby Rzeczników Patentowych. Znajdująca się na stronie wyszukiwarka rzeczników ułatwi znalezienie eksperta, np. z województwa podkarpackiego. Wiele informacji możemy też uzyskać na uczelniach wyższych, np. w Centrach Transferu Technologii.

Mimo wszystko, są to długie i skomplikowane procedury. Czy nie lepiej i łatwiej utrzymać know-how jako tajemnicę przedsiębiorstwa? Skład coca-coli nie jest opatentowany, a jeszcze nikomu nie udało się tego napoju podrobić w 100%.

Oczywiście możliwe jest utrzymanie istoty wynalazku jako tajemnicy przedsiębiorstwa albo jego ujawnienie, wykluczające tym samym opatentowanie tego wynalazku gdziekolwiek na świecie (tzw. *defensive publication*). Przede wszystkim ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa nie wymaga kosztów związanych z ochroną patentową, nie jest ograniczona w czasie i ma efekt natychmiastowy. Minusy to: zdecydowanie niższy poziom ochrony niż w przypadku posiadania patentu, a jeżeli tajemnica zostanie ujawniona, to każdy, kto uzyska do niej dostęp, będzie mógł korzystać z tego rozwiązania w sposób nieograniczony i czerpać zyski z jego komercjalizacji. Istotnie najbardziej znanym przykładem wynalazku chronionego nie patentem, ale tajemnicą przedsiębiorstwa, jest receptura coca-coli, która została opracowana w 1886 r. przez aptekarza z Atlanty Johna Stitha Pemberton. Gdyby receptura produkcji napoju została zgłoszona do opatentowania niezwłocznie po opracowaniu, ochrona patentowa wygasłaby po 20 latach od daty zgłoszenia i od tej pory każdy mógłby czerpać korzyści z produkcji napoju o identycznym składzie.

Opracował Andrzej Szoszkiewicz

PROJEKTY B+R

Specjalistyczny projekt badawczo-rozwojowy nie jest łatwy do promowania. Nie tylko ze względu na często trudną tematykę, ale także specyfikę przedsięwzięć B+R, które są najczęściej wieloletnie i wieloetapowe. W obawie przed konkurencją projektodawcy nie chcą też ujawniać zbyt wielu szczegółów.

Z tych względów wielu beneficjentów rezygnuje z działań promocyjnych wykraczających poza niezbędne minimum. Szkoda, gdyż atrakcyjny pomysł i konsekwentne jego wdrażanie może korzystnie wpłynąć na komercjalizację efektów pracy w postaci opatentowanego produktu lub wzoru użytkowego. Warto uruchomić wyobraźnię, skonsultować się ze specjalistami i od samego początku wyróżnić się ciekawymi pomysłami na promocję.

Dwa etapy

Plan promocji najlepiej rozłożyć na dwa etapy: pierwszy, obejmujący działania informacyjno-wizerunkowe, i drugi – skoncentrowany na wprowadzeniu na rynek efektów projektu. Ten podział wynika właśnie ze specyfiki tego rodzaju przedsięwzięć. W pierwszej fazie (badawczo-rozwojowej) nowy produkt nie jest jeszcze objęty pełną ochroną patentową. W obawie przed konkurencją nie możemy więc pokazywać za wiele szczegółów. Kiedy produkt będzie prawnie chroniony, możemy odkryć wszystkie karty.

Informacja przystępnie podana

Od początku warto pomyśleć o nowoczesnej stronie internetowej z informacjami o projekcie i zespole, który go realizuje. Nowoczesna, czyli responsywna (dostosowująca się do ekranów różnej wielkości, przede wszystkim smartfonów i tabletów), o przyciągającym oko designie, łatwa w obsłudze i wypełniona ciekawą treścią. W przypadku projektów B+R powinna mieć też wersję angielskojęzyczną. Musimy pamiętać, że to nie jej budowa jest największym wyzwaniem, lecz treść i systematyczna aktualizacja. Nie ma nic gorszego dla wizerunku projektu i jego zespołu niż piękna wizualnie witryna, na której ostatni wpis pojawił się kilka miesięcy temu.

Warto ze strony internetowej uczynić atrakcyjne źródło informacji o dziedzinie, której dotyczy projekt. Pamiętajmy przy tym, że nie zależy nam na hermetycznej witrynie skierowanej do wąskiej grupy specjalistów. Informacje muszą być zrozumiałe i ciekawie ilustrowane. Powinny przystępnie tłumaczyć trudne pojęcia i zjawiska oraz ich wpływ na życie przeciętnego Kowalskiego.

Promocja nauki

Od pewnego czasu zapanowała u nas moda na popularyzację nauki, czego dowodem są cykliczne imprezy, takie jak dni otwarte na uczelniach czy pikniki naukowe. Warto skoordynować nasze działania z tego typu wydarzeniami. Nie musimy się wtedy obawiać o frekwencję. Wyzwaniem jest dla nas konkurencja innych projektodawców, którzy też chcą tu zaistnieć. Jak to zrobić? Przede wszystkim trzeba dobrać odpowiednich ludzi, którzy nie tylko dysponują wiedzą, ale umieją nią zainteresować gości. Przydadzą się urządzenia interaktywne i multimedia, ułatwiające nawiązanie kontaktu z uczestnikami imprezy i uatrakcyjnijające naszą prezentację.

Identyfikacja i współpraca z mediami

Z myślą o przyszłej komercjalizacji zaplanujmy stworzenie spójnej identyfikacji graficznej (w tę linię powinien się też wpisywać projekt strony internetowej). Warto do tego zaangażować specjalistów od komunikacji wizualnej, którzy opracują logotyp i linię graficzną materiałów reklamowych. Następnie przygotują pakiety informacyjne i dobiorą odpowiednie gadżety.

Dobra współpraca z mediami, zarówno popularnymi, jak i specjalistycznymi, może pomóc wejść na rynek. Oczywiście nie jest sztuką

– pod warunkiem dysponowania odpowiednim budżetem – zamieszczanie płatnych ogłoszeń. Większego wysiłku (oprócz finansowego) wymagają artykuły sponsorowane. Ich przygotowanie warto powierzyć profesjonalistom, którzy postarają się, aby materiał przykuł uwagę czytelników.

Najkorzystniej będzie, gdy dziennikarze zainteresują się naszym projektem i sami napiszą artykuł lub cykl tekstów. Na pewno przyciągnie ich popularyzatorskie podejście do mówienia o trudnych sprawach. Pierwszy artykuł czy audycja, które zostaną potem upowszechniane w internecie, mogą zaowocować efektem kuli śnieżnej – telefonami ze strony kolejnych dziennikarzy.

Andrzej Szoszkiewicz

Fot. Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

RPO WP
2014-2020

rpo.podkarpackie.pl

Skorzystaj z serwisu internetowego

Harmonogram naborów wniosków i ich wyniki, przydatne linki, wzory dokumentów i wiele innych treści ważnych dla wnioskodawców przed, jak i po złożeniu wniosku o dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 2014-2020 dostępne są na www.rpo.podkarpackie.pl. O tej witrynie powinni pamiętać zarówno dotychczasowi beneficjanci Programu, jak również wszyscy potencjalni wnioskodawcy. To miejsce to prawdziwa skarbnica wiedzy, pytań i odpowiedzi. Strona aktualizowana jest codziennie i jest jedynym oficjalnym portalem poświęconym RPO WP.

Pytania i odpowiedzi

Aby rozwiązać wszelkie wątpliwości już na etapie pisania wniosku o dofinansowanie, powstały specjalne zakładki z wyjaśnieniami i interpretacjami dla wnioskodawców poszczególnych osi priorytetowych. Odpowiedzi na zadawane pytania, jak również dylematy wnioskodawców zostały zebrane i umieszczone w zakładce **Poznaj zasady działania programu**.

Jak znaleźć interesujące szkolenie?

Weź udział w szkoleniach i konferencjach – to miejsce, w którym zarejestrujesz się na spotkania organizowane nie tylko przy okazji ogłaszanych naborów, ale również wspomagające beneficjentów RPO WP lub potencjalnych wnioskodawców w sprawnej realizacji projektów.

Materiały szkoleniowe

Po każdym szkoleniu wszelkie materiały zamieszczane są w specjalnej zakładce **Pobierz poradniki i publikacje**. Oprócz prezentacji znajdziesz tu publikacje związane z Funduszami Europejskimi w województwie podkarpackim. Możesz także zapoznać się z interaktywnym wydaniem e-biuletynu bądź pobrać niezbędne poradniki.

▶ Znajdź 10 szczegółów, którymi różnią się obrazy

Fot. Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

DOKĄD PO INFORMACJE

LOKALNE PUNKTY INFORMACYJNE FUNDUSZY EUROPEJSKICH

ul. Kościuszki 7
39-300 **MIELEC**
tel.: 798 771 414, 798 771 650
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. M. Dąbrowskiej 15
39-400 **TARNOBRZEG**
tel.: 15 823 61 46, 798 771 220
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

GŁÓWNY PUNKT INFORMACYJNY
FUNDUSZY EUROPEJSKICH

Al. Ł. Ciepłińskiego • 435-010 **RZESZÓW**
godziny pracy: pn. 7:30-18:00 • wt. – pt. 7:30-15:30
tel.: 17 747 64 15, 17 747 64 82 • faks: 17 747 64 83
e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

ul. Staszica 20
38-400 **KROSNO**
tel.: 798 771 192, 798 771 620
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

ul. Kościuszki 2
37-700 **PRZEMYŚL**
tel.: 16 678 56 32, 798 771 080
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Rynek 18
38-500 **SANOK**
tel.: 798 771 215, 798 771 640
godziny pracy:
pn. 7:30-18:00
wt. – pt. 7:30-15:30

Strona internetowa RPO WP 2014-2020
www.rpo.podkarpackie.pl

Obserwuj nas również na Facebooku
www.facebook.com/rpowp2020